

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av lagen om temporärt bränslestöd för företag inom transportsektorn

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås det att lagen om temporärt bränslestöd för företag inom transportsektorn ändras.

Genom lagen kompenseras den plötsliga höjning av priset på flytande bränslen som orsakats av de av Ryssland i februari 2022 inledda krigshandlingarna mot Ukraina. I samband med riksdagsbehandlingen av lagen ansåg riksdagen att regeringen bör bereda en proposition om att stödet ska omfatta också företags användning av brännolja. Det är förbjudet att använda brännolja för trafiktransporter, vilket innebär att stödet riktas till arbetsmaskiner. På samma sätt som inom transportsektorn har prisutvecklingen gjort att företagen hamnat i en svår situation, vilket i sin tur kan ha en spridningseffekt på upprätthållandet av Finlands försörjningsberedskap. Temporärt brännoljestöd för företag ska kunna erhållas för tre månader (februari–april 2022) på motsvarande villkor som de som i lagen anges för bränslestöd för transportföretag. Det föreslås att Statskontoret ska vara statsbidragsmyndighet. Som lagens rättsliga grund tillämpas Europeiska kommissionens meddelande om tillfällig krisram för statliga stödåtgärder till stöd för ekonomin till följd av Rysslands angrepp mot Ukraina. Lagen tillämpas inte på primärproduktion inom jordbruket som har en annan rättslig grund enligt EU-rätten och omfattas av separata stödprogram. Lagen tillämpas inte på brännolja som används för uppvärmning av fastigheter.

Den föreslagna lagen avses träda i kraft den 1 november 2022.

INNEHÅLL

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL.....	1
MOTIVERING	3
1 Bakgrund och beredning.....	3
1.1 Bakgrund.....	3
1.1.1 Meddelande från EU-kommissionen 2022/C 131 I/01, Ukrainaramen.....	3
1.2 Beredning.....	4
2 Nuläge och bedömning av nuläget.....	4
2.1 Allmänt om användningen av brännolja	4
2.2 Hur krigshandlingarna i Ukraina påverkar företagen inom transportsektorn.....	5
2.3 Arbetsmaskinsektorn.....	6
2.4 Regleringen av arbetsmaskinsektorn.....	6
2.5 Statistiska uppgifter om förbrukningen av brännolja	6
2.6 Försörjningsberedskapen.....	8
2.7 Olika former av stöd från Finnvera	8
2.8 Kostnadsstöd	9
3 Målsättning	9
4 Förslagen och deras konsekvenser.....	9
4.1 De viktigaste förslagen.....	9
4.1.1 Utgångspunkterna för beredningen av stödet.....	10
4.1.2 Alternativa sätt att beräkna stödet	11
4.1.3 Utbetalning av stöd	11
4.2 Konsekvenser för företagen och sysselsättningen.....	11
4.3 Konsekvenser för statsfinanserna.....	12
5 Remissvar	12
6 Specialmotivering	12
7 Ikraftträdande.....	14
8 Förhållande till andra propositioner.....	14
8.1 Förhållande till budgetpropositionen	14
9 Förhållande till grundlagen samt lagstiftningsordning	14
LAGFÖRSLAG	16
Lag om ändring av lagen om temporärt bränslestöd för företag inom transportsektorn ..	16
BILAGA	18
PARALLELLTEXT	18
Lag om ändring av lagen om temporärt bränslestöd för företag inom transportsektorn ..	18

MOTIVERING

1 Bakgrund och beredning

1.1 Bakgrund

Syftet med det temporära bränslestödet för företag inom transportsektorn (lag 763/2022) är att stödja de företag inom transportsektorn som påverkas av Rysslands väpnade angrepp och/eller de ekonomiska sanktioner som införts samt de motåtgärder som till exempel Ryssland vidtagit. En av följderna av krigshandlingarna har varit den snabba höjning av priset på bränslen som har försvårat verksamheten inom transportsektorn. Priset på brännolja har utvecklats på motsvarande sätt och dess kostnadseffekter kan jämföras med effekten på transportsektorn.

Liksom temporärt bränslestöd för företag inom transportsektorn ska temporärt brännoljestöd för företag gälla en relativt kort tidsperiod, eftersom det bedöms att företagen inom loppet av denna period har kunnat överföra de höjda bränslekostnaderna på kundpriserna. Användningen av brännolja inom primär jordbruksproduktion omfattas inte av stödet, eftersom sektorn har egna EU-bestämmelser och stödprogram.

Ekonomiutskottet framförde i sitt betänkande EkUB 15/2022 rd om regeringens proposition med förslag till lag om temporärt bränslestöd för transportföretag RP 92/2022 rd ett förslag till uttalande om att lagen snabbt ska kompletteras med stöd för användning av brännolja. Riksdagen godkände uttalandet (RSv 83/2022 rd).

”Riksdagen förutsätter att statsrådet skyndsamt utarbetar en utredning och vid behov en proposition om huruvida det inom ramen för det reserverade anslaget är möjligt att stödja de aktörer som använder lätt brännolja och som för närvarande inte omfattas av transportstödet enligt propositionen och att statsrådet vid behov också lämnar en notifikation till kommissionen.”

Vid bestämmandet av stödets storlek används beräkningsgrunderna för bränslestödet för transportsektorn, vilka beskrivs ingående i regeringens proposition 92/2022 rd. Ersättningen ska vara 5 procent av företagens brännoljekostnader för februari–april 2022. Någon särskild notifikation behövs inte när stödet motsvarar villkoren i det mer omfattande stödprogrammet för notifikation av stöd till Ukraina (SA.103159).

Lagen ska inte tillämpas på verksamhet inom primär jordbruksproduktion som har en annan rättslig grund enligt EU-rätten och omfattas av separata stödprogram.

1.1.1 Meddelande från EU-kommissionen 2022/C 131 I/01, Ukrainaramen

Enligt EU-kommissionens meddelande 2022/C 131 I/01 (Tillfällig krisram för statliga stödåtgärder till stöd för ekonomin till följd av Rysslands angrepp mot Ukraina) är statligt stöd särskilt motiverat och kan, under en begränsad period, förklaras förenligt med den inre marknaden på grundval av artikel 107.3 b i EUF-fördraget om det tjänar till att avhjälpa likviditetsbristen för företag som direkt eller indirekt påverkas av den allvarliga störning i ekonomin som orsakats av Rysslands väpnade angrepp mot Ukraina, de sanktioner som införts av EU eller dess internationella partner, samt de ekonomiska motåtgärder som till exempel Ryssland vidtagit. Medlemsstaterna måste visa att de statliga stödåtgärder som anmäls till kommissionen och som omfattas av det meddelandet är nödvändiga, lämpliga och proportionella för att avhjälpa en allvarlig störning i den berörda medlemsstatens ekonomi och att samtliga krav i meddelandet är uppfyllda.

Europeiska kommissionen godkände den 13 juni 2022 Finlands tillfälliga ramstödsprogram (SA.103159), med stöd av vilket det är möjligt att vid behov införa program för företagsstöd till förmån för företag som påverkas av den pågående krisen eller av sanktioner och motsanktioner i samband med krisen. Ett företag kan beviljas högst 400 000 euro i stöd och stödet ska beviljas senast den 31 december 2022. Utöver de statliga myndigheterna kan även kommunerna bevilja stöd. Genom meddelande 2022/C 280/01 höjde kommissionen stödets maximibelopp till 500 000 euro. När medlemsstaterna beviljar samma stödmottagare lån eller garantier både enligt den tillfälliga ramen för statligt stöd med anledning av covid-19-pandemin och enligt det meddelandet, och när det totala lånebeloppet beräknas på grundval av stödmottagarens egna likviditetsbehov, måste medlemsstaterna se till att dessa likviditetsbehov täcks med stöd endast en gång (liksom artikel 107.2 b i EUF-fördraget). Stödet ska betalas under perioden 1.2–31.12.2022.

Stödet ska uppfylla följande villkor:

- stödet är högst 500 000 euro, direkt bidrag
- stödet beviljas på grundval av en stödordning med en beräknad budget
- stödet beviljas senast den 31 december 2022
- stödet beviljas företag som drabbats av krisen.

1.2 Beredning

Propositionen har beretts vid arbets- och näringsministeriet i samarbete med finansministeriet och Statskontoret. På grund av propositionens brådsakande natur är det nödvändigt att avvika från anvisningarna om hörande i samband med lagberedning. Det har dock ordnats en offentlig remissbehandling av propositionen på webbplatsen utlatande.fi den 1–9 september 2022, och det kom in sammanlagt 17 utlåtanden. Beredningsunderlaget till propositionen finns i den offentliga webbtjänsten under adressen <https://tem.fi/sv/projektsokning> med identifieringskoden TEM061:00/2022.

2 Nuläge och bedömning av nuläget

2.1 Allmänt om användningen av brännolja

Brännolja används allmänt i förbränningsmotordrivna fordon som är planerade och tillverkade som arbetsmaskiner. Sådana arbetsmaskiner är bland annat dragtrucktraktorer som används i hamnar eller på terminalområden, traktorer och andra fordon som används för transporter på arbetsplatser, såsom skogstraktorer och dumprar. Likaså används brännolja i förbränningsmotordrivna släpanordningar, såsom krossmaskiner, siktningsmaskiner och borrhagnar som används vid brytning och produktion av stenmaterial eller motsvarande anordningar (6 § i bränsleavgiftslagen (1280/2003)).

Brännolja används i någon mån vid uppvärmning av fastigheter och industrierhallar samt växthus. Dessa användningsformer ska inte omfattas av stödet.

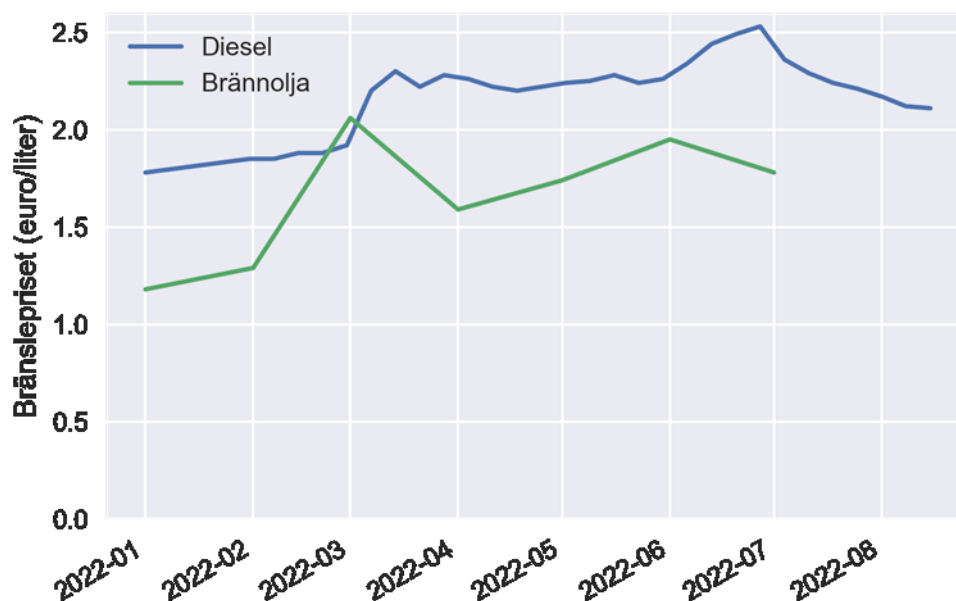
Brännolja är en av de största utgiftsposterna för arbetsmaskinföretag, och utgiftsposten uppgår vanligen till 20–30 procent av kostnaderna för produktionen av tjänsterna. En höjning av priset brukar i allmänhet överföras på kunderna med en viss fördröjning. Företagen har i allmänhet inte heller några stora kassareserver, vilket innebär att deras ekonomiska hållbarhet försvagas när bränslekostnaderna stiger. Ett temporärt brännoljestöd kan motiveras också med förutsättningarna för upprätthållande av försörjningsberedskapen. Stödperioden är kort, eftersom företagen också har ett eget ansvar för riskerna och för att de anpassar sig efter förändringar i förhållandena inom näringsverksamheten.

Syftet med det bränslestöd som nu föreslås är att hjälpa företagen att bevara sina ekonomiska verksamhetsförutsättningar och att upprätthålla tjänsteutbudet.

2.2 Hur krigshandlingarna i Ukraina påverkar företagen inom transportsektorn

Statligt stöd är särskilt motiverat och kan, under en begränsad period, förklaras förenligt med den inre marknaden på grundval av artikel 107.3 b i EUF-fördraget om det tjänar till att avhjälpa likviditetsbristen för företag som direkt eller indirekt påverkas av den allvarliga störning i ekonomin som orsakats av Rysslands väpnade angrepp mot Ukraina, de sanktioner som införts av EU eller dess internationella partner, samt de ekonomiska motåtgärder som till exempel Ryssland vidtagit.

Den snabba höjningen av bränslepriset när kriget i Ukraina inleddes är en sådan indirekt konsekvens som med fog kan kompenseras genom statligt stöd i det aktuella läget med tanke på de första månaderna av året. Om situationen fortsätter, förbättras företagens förutsättningar att överföra prishöjningen på de avgifter som tas ut för transporterna och att också i övrigt anpassa sina driftskostnader, och behovet av stöd minskar varvid begränsningen av stödet till det akuta skedet av prishöjningen och till de värst drabbade företagen är motiverad.

Figur 1. Genomsnittspriserna på diesel och lätt bränsolja 2022. (Källa: Statistikcentralen)

Särskilt efter krigshandlingarna i Ukraina ökade bränslekostnaderna snabbt, varefter det skedde en stabilisering. Kostnaderna har stannat på en nivå som för diesel är cirka 20 procent och för bränsolja cirka 50 procent högre än under tiden före kriget.

2.3 Arbetsmaskinsektorn

Brännoljedrivna arbetsmaskiner används inom många sektorer. År 2020 var antalet medlemmar i Koneyrittäjät ry sammanlagt 2 211 och antalet är fördelat på 16 medlemsföreningar.

Markbyggnadssektorn sysselsätter direkt cirka 45 000 personer. Inom sektorn finns det cirka 7 500 företag, av vilka merparten är små företag. Företagarna inom sektorn har sammanlagt cirka 16 000 markbyggnadsmaskiner i gott skick. Företagens vanligaste markbyggnadsmaskiner som är i bruk är grävmaskiner, hjullastare och grävlaster. Cirka 80 procent av entreprenaderna hos maskinföretagarna inom markbyggnadssektorn har utförts av olika offentliga samfund.

Skogsmaskinföretagen är den största arbetsgivaren inom skogsbranschen. Virkesdrivning sysselsätter direkt cirka 6 500 personer inom avverkning och skogstransporter. Traditionell virkesdrivningsverksamhet bedrivs av drygt 1 300–1 600 maskinföretag, beroende på räknesättet. Den årliga omsättningen för virkesdrivning, det vill säga avverkning och skogstransporter, har under de senaste åren uppgått till 600–800 miljoner euro.

Skogsförbättringsarbeten är bland annat skogsdikning, byggande av skogsvägar, dikning, högläggning och markberedning i samband med skogsförnyring, maskinell plantering samt maskinell skogsgödsling. Nuförtiden arbetar allt färre maskinföretag med dessa som huvudsyssla.

Energivirke utgör direkt cirka 2 000 årsverken i upphandlingskedjan. I Finland finns det hundratal maskinföretagare för vilka köp av energivirke samt hantering av det vid virkesdrivning, flisning och krossning eller transport av flis utgör en betydande affärsverksamhet.

Torvproduktion har tidigare sysselsatt tusentals personer under sommaren. År 2018 uppgick produktionsvolymen till cirka 21 miljoner kubikmeter, vilket sysselsatte cirka 2 300 årsverken. Antalet maskinföretag som är verksamma inom torvproduktion har minskat under 2020 och 2021. Huvudvikten i torvproduktionen infaller under sommaren, vilket innebär att under stödperioden för brännoljestöd (februari–april 2022) har det bedrivits mindre verksamhet.

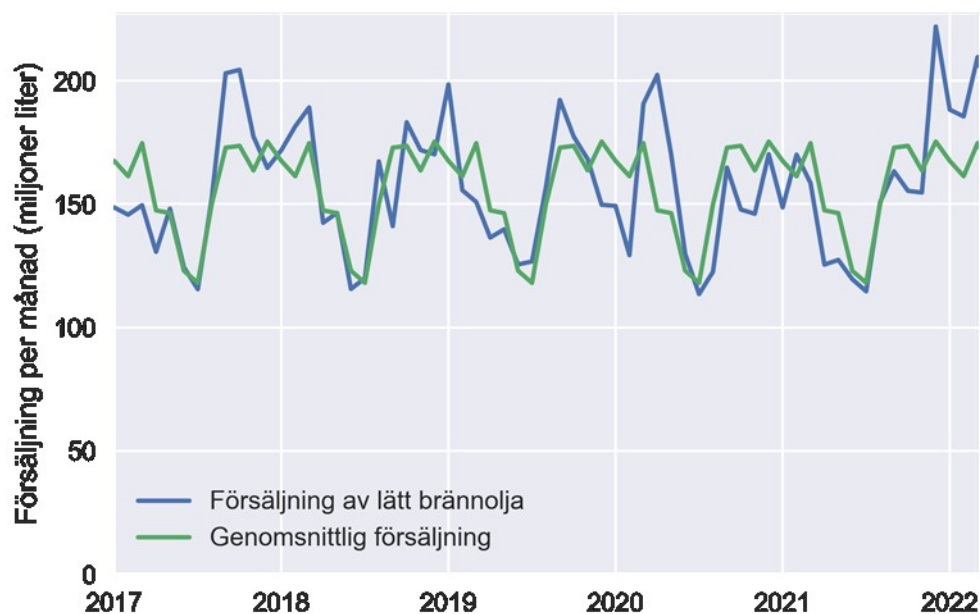
Användningen av alternativa energiformer i arbetsmaskiner är enligt statistik och uppgifter från sektorn marginell, vilket innebär att dessa energiformer inte behöver behandlas i samband med denna lagändring.

2.4 Regleringen av arbetsmaskinsektorn

Inom arbetsmaskinsektorn finns det inga bestämmelser om tillståndsplikts- eller behörighetsförfaranden på samma sätt som inom till exempel trafik- och transportsektorn.

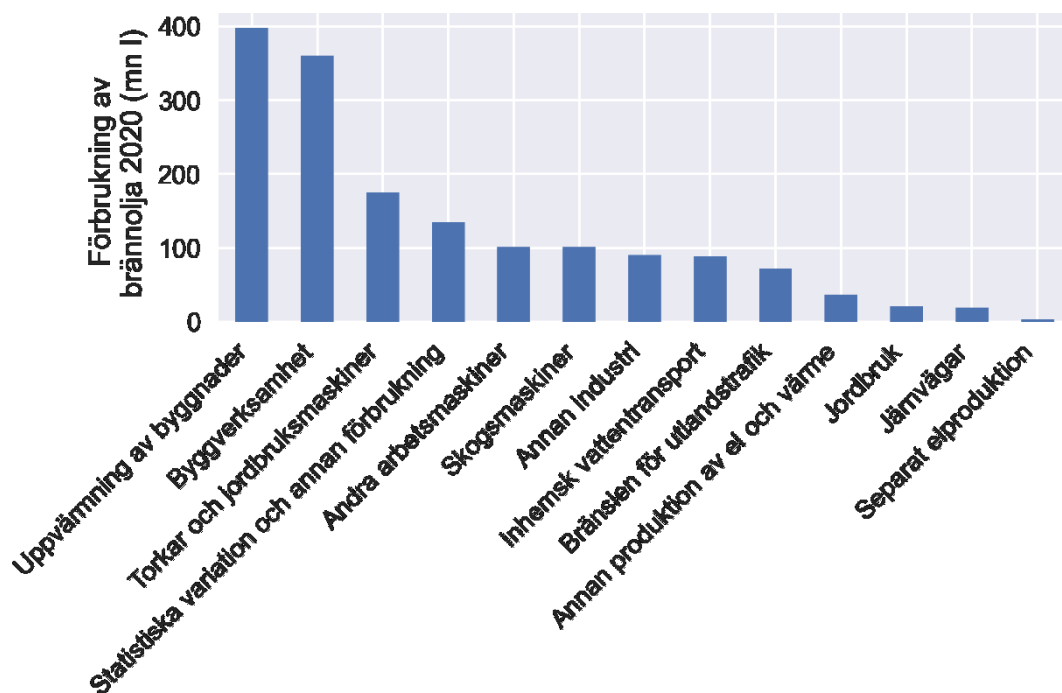
2.5 Statistiska uppgifter om förbrukningen av brännolja

Från 2017 till och med mars 2022 har det sålts i genomsnitt 157 miljoner liter lätt brännolja per månad. Försäljningen varierar enligt årstid och enligt år (figur 2). Under vintermånaderna säljs det cirka 20 procent mer brännolja än under sommaren. Under stödperioden februari–april säljs i genomsnitt en fjärdedel av årsförsäljningen av brännolja.

Figur 2. Månadsförsäljningen av lätt brännolja 2017–2022-02 (Källa: Statistikcentralen)

Under vintermånaderna varierar försäljningen av brännolja betydligt mer runt genomsnittet än under sommarmånaderna. Detta är antagligen en följd av att den större försäljningen av uppvärmningsolja under vintermånaderna beror på byggnaders uppvärmningsbehov, vilket i sin tur varierar enligt temperatur. Uppgifter om hur försäljningen av brännolja fördelar sig enligt användningsändamål finns tillgängliga på årsnivå (figur 3). Det viktigaste enskilda användningsändamålet är uppvärmning av byggnader. En del av byggnaders uppvärmningsanvändning ingår i punkterna annan industri och jordbruk. Den förbrukning av brännolja som omfattas av brännoljestödet ingår i punkterna byggnadsverksamhet, andra arbetsmaskiner och skogsmaskiner. Uppgifter om den mängd brännolja som dessa arbetsmaskiner förbrukar finns inte direkt tillgängliga för stödperioden, men den förbrukade mängden är uppenbarligen lägre än genomsnittet för hela året, eftersom försäljningen av brännolja under stödperioden motsvarar mängden enligt genomsnittet för året, men användningen för uppvärmning under den tiden av året är större.

Figur 3. Användning av lätt brännolja för olika ändamål 2020 (Källa: Statistikcentralen)

2.6 Försörjningsberedskapen

Arbetsmaskinföretag har en central roll i upprätthållandet av Finlands försörjningsberedskap. Med försörjningsberedskap avses i detta sammanhang förmåga att upprätthålla service som är nödvändig med tanke på tryggandet av samhällets funktionsförmåga och säkerhet samt befolkningens levnadsförhållanden och försvaret vid allvarliga störningar och under undantagsförhållanden. Syftet med tanke på försörjningsberedskapen är att inom arbetsmaskinsektorn säkerställa existensen av ett transportsystem som täcker hela landet och som består av ett nationellt, regionalt och lokalt transportsystem. Samarbetet sker så att myndigheterna kartlägger störningar och risker med tanke på samhället, prioriterar behövliga åtgärder och tryggar verksamhetsförutsättningarna under undantagsförhållanden. Arbetsmaskinföretagen ska förbereda sig på sådana risker som hotar den egna verksamheten, på eliminering av störningarnas konsekvenser och på införande av alternativa handlingsmodeller.

2.7 Olika former av stöd från Finnvera

I enlighet med de riktlinjer som dragits upp av Statsrådets beredskapsgrupp får aktörer inom arbetsmaskinsektorn ansöka om Finnveras lån och borgen i syfte att trygga företagets driftskapital. Enligt lagen om statens specialfinansieringsbolag (443/1998) är Finnvera ett statligt specialfinansieringsbolag som har formen av ett aktiebolag, och syftet med bolaget är att genom att bjuda ut finansiella tjänster främja och utveckla särskilt små och medelstora företags verksamhet samt företags internationalisering och exportverksamhet. Bolagets verksamhet ska inriktas på att korrigera de brister som förekommer i utbudet på finansiella tjänster. Bolaget bedriver finansieringsverksamhet genom att ge och administrera krediter, garantier, borgen och andra

ansvarsförbindelser samt genom att skaffa medel för exportfinansiering och göra kapitalplaceringar. Bolaget utför också undersökningar och utredningar som anknyter till finansieringen av företag samt bedriver verksamhet för utveckling av företag samt tillhandahåller tjänster och rådgivning.

2.8 Kostnadsstöd

Enligt de riktlinjer som Statsrådets beredskapsgrupp dragit upp bereddes det för transportsektorn ett stöd av typen ”kostnadsstöd”. Företag som är verksamma i Finland kan enligt lagen om temporärt kostnadsstöd för företag (508/2020, nedan *lagen om kostnadsstöd*) beviljas temporärt statligt stöd för att underlätta allmänna svårigheter i affärsverksamheten till följd av covid-19-pandemin. Statskontoret har fattat stödbeslut huvudsakligen utifrån företagens ansökningar och Skatteförvaltningens uppgifter om företagens ekonomiska ställning. Lagen om kostnadsstöd har ändrats flera gånger. Vid beredningen av ändringslagarna (963/2020, 280/2021, 435/2021, 609/2021, 1062/2021 och 157/2022) har man också utnyttjat erfarenheterna från tidigare omgångar. I statsrådets förordning om temporärt kostnadsstöd för företag (509/2020, ändrad genom förordningarna 552/2020, 1028/2020, 339/2021 och 750/2021, nedan *förordningen om kostnadsstöd*) anges de verksamhetsområden som är berättigade till stöd. Kostnadsstödet har varit lagstiftningsmodell för stödet för transportsektorn och är det också för brännoljestödet.

3 Målsättning

Målet med temporärt brännoljestöd för företag är att förbättra företagens ekonomiska ställning och minska deras kassa- och likviditetskris samt att förhindra eventuella konkurser, eftersom sektorn till följd av en extern kris har drabbats av en plötslig höjning av bränslepriset. Arbetsmaskinsektorn har en central roll i samhället som upprätthållare av försörjningsberedskapen. En stor del av samhällets och näringslivets funktioner är beroende av att arbetsmaskinsektorn fungerar störningsfritt. Målet är dock också att stödet ska vara kortvarigt och tidsbundet för att säkerställa att det riktas uttryckligen till företag som har drabbats av den kostnadskris som orsakats av kriget i Ukraina.

4 Förslagen och deras konsekvenser

4.1 De viktigaste förslagen

I propositionen föreslås att det föreskrivs om temporärt brännoljestöd för företag.

Målet är att stödet riktas till företag som drabbats av den plötsliga höjning av priset på flytande bränsle som orsakats av krisen i Ukraina och att stödet hänförs till sådana ökade brännoljeutgifter som inte omedelbart är flexibla och inte direkt kan överföras på kundpriset.

Om situationen pågår en länge tid, kommer arbetsmaskinföretagen att överföra de höjda bränslekostnaderna på det pris som tas ut av kunderna samt att anpassa sina driftskostnader. Trots detta är stödet motiverat i situationer med plötsliga förändringar av samma slags orsaker som i fråga om den inledande fasen av kostnadsstödet.

Målet för propositionen är att stödja kontinuiteten i arbetsmaskinföretagens verksamhet i den svåra situation som orsakats av de av Ryssland inledda krigshandlingarna mot Ukraina och sanktionerna till följd av dem, vilka medför bland annat en höjning av priset på energi och flytande bränslen samt förändringar på transportmarknaden.

Med hjälp av det temporära brännoljestödet för företag minskas antalet företag som går i konkurs genom att företagen ges extra tid att anpassa sin verksamhet och kostnaderna när den kris som krigsläget i Ukraina orsakat förlängs och sanktionerna fortsätter att vara i kraft. Ett ytterligare syfte med stödet är att främja en snabbare återhämtning efter krisen för företag som är verksamma i Finland och för ekonomin genom att trygga kontinuiteten i företagsverksamheten, upprätthålla den ekonomiska produktionskapaciteten och främja bättre utsikter för sysselsättningsläget särskilt efter det att krisen är över. Samtidigt stöds även bland annat sysselsättningen. Genom propositionen får de företag som omfattas av stödet bättre möjligheter att klara av en fortsatt kris.

Ett mål för propositionen är att trygga företagens likviditet och kontinuiteten i företagsverksamheten för de företag som drabbats värst av den höjning av brännoljekostnaderna som orsakats av krigsläget i Ukraina. I propositionen beaktas också de erfarenheter som gjorts vid tillämpningen av lagen om kostnadsstöd.

4.1.1 Utgångspunkterna för beredningen av stödet

På basis av de riktlinjer som Statsrådets beredskapsarbetsgrupp dragit upp den 1 april 2022 skapades det för transportsektorn ett stöd av typen kostnadsstöd (lag 763/2022, RP 92/2022 rd). Det ursprungliga kostnadsstödet utgick från det förslag som Vesa Vihriäläs arbetsgrupp lämnade den 8 maj 2020. Syftet med kostnadsstödet var att minska antalet företag som går i konkurs genom att trygga kontinuiteten i företagsverksamheten och upprätthålla den ekonomiska produktionskapaciteten. Stödet syftade till att främja en snabb återhämtning av ekonomin efter den akuta krisen. Enligt preliminära utredningar nåddes också de uppsatta målen i allmänhet (arbets- och näringsministeriets promemoria till ekonomiutskottet 6.5.2022).

I enlighet med de riktlinjer som Statsrådets beredskapsgrupp dragit upp bereddes bränslestödet för transportsektorn så att det utgör stöd av samma typ som kostnadsstödet. Det kriterium för beräkning av omsättningen som används i anslutning till kostnadsstödet gällde dock inte i fråga om bränslestödet. Uppgifterna från våren tydde på att sektorns omsättning inte allmänt taget hade börjat minska, vilket var en förutsättning för kostnadsstöd. Ekonomiutskottet framförde i sitt betänkande EkUB 15/2022 rd om regeringens proposition med förslag till lag om temporärt bränslestöd för transportföretag RP 92/2022 rd ett förslag till uttalande om att lagen snabbt ska kompletteras med stöd för användning av brännolja. Riksdagen godkände uttalandet (RSv 83/2022 rd).

Liksom det konstateras i den allmänna motiveringen i RP 92/2022 rd visade det sig vid en historisk granskning av utvecklingen av priset på dieselbränsle att plötsliga och stora månadsvisa prishöjningar är ganska sällsynta: en prishöjning på mer än 15 procent sker endast cirka en gång på 500 månader och en prishöjning på mer än 10 procent cirka en gång på 80 månader. Utvecklingen av priset på brännolja har varit betydligt mer varierande: prishöjningar på mer än 10 procent har skett i genomsnitt med 16 månaders mellanrum och prishöjningar på 15 procent oftare än en gång vart fjärde år. En prishöjning på 17 procent för brännolja motsvarar i fråga om sin vanlighet en prishöjning på 10 procent för dieselbränsle, det vill säga den sker i genomsnitt en gång på 80 månader (oftare än vart sjunde år).

Regeringens proposition med förslag till lag om temporärt bränslestöd för transportföretag (RP 92/2022 rd) bereddes med iakttagande av följande principer. Formeln för beräkning av det temporära bränslestödet för transportsektorn var enligt vad som anges i lagen en procentandel av kostnaderna för dieselbränsle. Stödperioden var februari, mars, april 2022. Grunderna för stöd var kostnaderna för det dieselbränsle som ett företag köpt under stödperioden. Beräkningsfor-

melin för stödbeloppet påverkades dessutom av höjningen av priset på dieselbränsle från föregående månad (cent) månadsvis under stödperioden samt bedömningen av företagens avtalsbaserade andel av prishöjningen under den första, andra och tredje månaden, med andra ord företagens förmåga att överföra den höjda kostnaden på priserna.

Med stöd av riksdagens uttalande tillämpas samma ersättningsgrund på beräkningen av brännoljestödet.

4.1.2 Alternativa sätt att beräkna stödet

Under beredningen har man studerat olika alternativ att rikta stödet till företag som drabbats av den höjning av priset på brännolja som orsakats av de av Ryssland inledda krigshandlingarna mot Ukraina. Alternativen har gällt bedömningen av hur stor ökningen av företagens brännoljekostnader varit. Dessutom har man studerat sådana kostnadsförändringar som skett inom olika sektorer under motsvarande period under det föregående året. Vid en analys av alternativen har det framkommit att det är mycket svårt att rikta ett schablonmässigt stöd exakt så att stödet kalkylmässigt beräknat endast skulle omfatta den höjning av priset på brännolja som är en följd av läget i Ukraina. Enligt en mycket grov beräkning skulle stödet kunna betalas exempelvis i form av så kallade helikopterpengar per företag, men detta skulle sannolikt leda till en icke-ändamålsenlig fördelning av stödet.

4.1.3 Utbetalning av stöd

Brännoljestöd för företag ska kompensera företag för deras ökade brännoljekostnader under perioden 1.2–30.4.2022 och det ska betalas som en engångsbetalning i november–december 2022.

Stöd vars kalkylerade belopp understiger 250 euro ska inte betalas.

Målet är att stödet uttryckligen ska riktas till de konsekvenser den plötsliga höjning av brännoljepriset som orsakats av krigsläget i Ukraina har för arbetsmaskinsektorn. Enligt den dynamik som präglar sektorn kommer höjningen av brännoljepriserna med tiden att överföras på kundpriset, och därför är den relativa minskningen av stödet och upphörande av stödet vid utgången av april motiverat. Därefter ska brännoljepriset anses vara en del av den normala affärsrisken.

4.2 Konsekvenser för företagen och sysselsättningen

Den plötsliga höjning av priset på brännolja som orsakats av de av Ryssland inledda krigshandlingarna mot Ukraina förorsakar företagen direkta och indirekta negativa ekonomiska konsekvenser och den kan också försvåra företagens förmåga att delta i upprätthållandet av försörjningsberedskapen. Det är motiverat att försöka lindra dessa konsekvenser genom företagsstöd som betalas av offentliga medel.

Stödet förbättrar företagets lönsamhet i samma utsträckning som stödbeloppets storlek. Direkt stöd kan också förbättra företagets förutsättningar att få kredit. Stödet kan dämpa den allmänna höjningen av priset på produkter och tjänster i någon mån. Stödet kan leda till att färre lönsamma företag försvinner. Effekten minskas dock av att lönsamma företag också har andra möjliga finansieringskällor. Företagen kan i varierande takt, men dock i genomsnitt inom några månader, överföra kostnadsökningen på det kundpris som de fakturerar.

4.3 Konsekvenser för statsfinanserna

I den andra tilläggsbudgeten för 2022 föreslås ett anslag på 75 miljoner euro under moment 32.40.43 (Kostnadsstöd för företag). Avsikten är att detta ska användas för temporärt bränslestöd för företag (763/2022). Anslaget bedöms också räcka till för brännoljestödet, som beräknas uppgå till totalt 12 miljoner euro. Eftersom det inte finns några tillförlitliga uppgifter om den brännolja som förbrukats i arbetsmaskiner och eftersom det inte finns några säkra förhandsuppgifter om den faktiska andelen företag som kommer att ansöka om stöd, är beräkningen förenad med stor osäkerhet.

5 Remissvar

Remissbehandlingen genomfördes i webbtjänsten utlatande.fi den 31 augusti–9 september 2022. Det kom in 17 utlåtanden.

Allmänt taget understöddes stödet. I flera utlåtanden framfördes det dock önskemål om att entreprenader inom jordbruket ska omfattas av stödet liksom att det ska fastställas att begränsningen av transporten av arbetsmaskiner uttryckligen ska gälla transporter med lastbilar.

Finlands Transport och Logistik SKAL rf föreslog i sitt utlåtande att lagens tillämpningsområde bör preciseras på grund av brännoljestödet. Dessutom ansågs det strida mot riksdagens tidigare ståndpunkt att det anslag som reserverats för bränslestöd används för brännoljestöd. SKAL ansåg också att man vid beräkningen av brännoljestödet har använt fel indikator, det vill säga uppvärmningsbrännolja, när beräkningen borde ha baserat sig på utvecklingen av priset på brännolja för arbetsmaskiner.

Vid beredningen har de ovannämnda kommentarerna om jordbruk och förflyttning av arbetsmaskiner beaktats. Det föreslås att lagens tillämpningsområde preciseras så att det också omfattar brännoljestöd. Enligt arbets- och näringsministeriets och finansministeriets utredningar har prisutvecklingen på brännolja följts upp i olika inofficiella sammanhang, men de siffror som använts i utkastet till regeringsproposition baserar sig på Statistikcentralens uppgifter. Användningen av anslaget strider dock enligt arbets- och näringsministeriets uppfattning inte mot riksdagens vilja, eftersom riksdagen i sitt uttalande om bränslestödet uttryckligen hänvisat till användningen av anslaget för bränslestöd.

6 Specialmotivering

1 §. Tillämpningsområde. I paragrafens 1 mom. tas det in bestämmelser om brännoljestöd (*temporärt brännoljestöd för arbetsmaskinföretag*), varvid ett omnämnande av detta också tas in i tillämpningsområdet. Bestämmelserna i 2 och 3 § ska inte tillämpas på brännoljestöd.

Till paragrafen fogas ett nytt 2 mom. enligt vilket lagen inte tillämpas på företagsverksamhet inom primär jordbruksproduktion, fiskerinäring eller vattenbruk eller på kredit- och finansieringsverksamhet. Detta beror på EU:s beslut om Finlands stödprogram för Ukraina SA.103159 (13 juni 2022). Lagen tillämpas dock på stöd som beviljas företag som är verksamma inom förädling och saluföring av jordbruksprodukter, om stödet inte helt eller delvis överförs till primärproducenter och stödbeloppet inte fastställs på grundval av priset på eller kvantiteten av de produkter som köpts från primärproducenter eller de produkter som de berörda företagen släppt ut på marknaden. Lagen ska inte tillämpas på företag som är berättigade till återbäring av punktskatt på energiprodukter som använts inom jordbruket (lagen om återbäring av punktskatt på vissa energiprodukter som använts inom jordbruket 603/2006).

Till följd av det föreslagna nya 2 mom. blir det nuvarande 2 mom. *nytt 3 mom.* med en komplettering som gäller brännoljestöd.

3 a §. Temporärt brännoljestöd för arbetsmaskinföretag. Det föreslås att till lagen fogas en ny paragraf om temporärt brännoljestöd för arbetsmaskinföretag. Enligt *1 mom.* kan Statskontoret på ansökan bevilja ett företag brännoljestöd för arbetsmaskinföretag, om inget av de hinder för beviljande av bränslestöd som anges i 4 § gäller företaget. Ersättningen ska inte gälla kostnader för förflyttning av arbetsmaskiner, användning av brännolja för uppvärmning eller enligt det nya 1 § 2 mom. användning av arbetsmaskiner inom primär jordbruksproduktion, fiskerinäring, företagsverksamhet inom vattenbruk eller kredit- eller finansieringsverksamhet. De sistnämnda sektorerna har en annan EU-lagstiftningsgrund och andra stödsystem.

Med arbetsmaskiner avses enligt *2 mom.* maskiner som körs eller förflyttas och som inte är manuella. Om en arbetsmaskin omfattas av tillämpningsområdet för bränsleavgiftslagen (1280/2003), omfattas maskinen inte av ersättningen. Ersättning ska dock betalas om en arbetsmaskin är befriad från den bränsleavgiftsskyldighet som anges i lagen. Stöd ska inte betalas till de sektorer som avses i 1 § 2 mom. Med arbetsmaskin avses motorredskap och till motorredskap utrustade traktorer samt på bilchassi byggda motorredskap utan något annat än flak, tank eller annat lastutrymme med direkt samband med redskapsuppgiften, då fordonen inte används för andra transporter än sådana transporter på själva arbetsområdet som föranleds av deras användningsändamål eller för transport av fordonens bränsle och smörjmedel eller då fordonen förflyttas från ett arbetsområde till ett annat. Arbetsmaskiner är lasthanteringsmaskiner som används i hamnar eller på terminalområden, såsom terminaltraktorer, hjullastare, truckar, grensletruckar och reachstackers. Arbetsmaskiner är också andra fordon som används för transporter på en arbetsplats, såsom skogstraktorer och dumprar samt krossmaskiner, siktningsmaskiner och borrhagnar som används vid brytning och produktion av stenmaterial. Som arbetsmaskin betraktas inte en handstyrd arbetsmaskin eller en arbetsmaskin som har installerats som en fast del av processen. Stödet omfattar inte heller gräsklippare, snöslungor, aggregat eller användning av brännolja för uppvärmning.

Enligt *3 mom.* ska företaget i sin ansökan uppge kostnaderna, exklusive mervärdesskatt, för sådan lätt brännolja som det köpt och använt i arbetsmaskiner under stödperioden. Ersättningen föreslås vara 5 procent av de mervärdesskattefria kostnaderna på motsvarande sätt som i fråga om bränslestödet. Ersättningen gäller inte kostnader för användning av brännolja vid förflyttning av arbetsmaskiner på annat sätt än med traktorer eller kostnader för användning av brännolja för uppvärmning.

Företaget ska enligt *4 mom.* visa att det ägt eller innehaft arbetsmaskinerna under stödperioden liksom att brännolja använts i dem.

Enligt *5 mom.* betalas ersättning som understiger 250 euro inte. Om det sammanlagda beloppet av brännoljestödet och det bränslestöd enligt 3 § som företaget ansökt om samtidigt som det ansökt om brännoljestöd är minst 250 euro, betalas stöden emellertid. Syftet med bestämmelsen är att minska antalet situationer där de sammanlagda stöden avsevärt kan överskrida 250 euro, men understiger gränsvärdet, om de räknas ut separat.

Enligt *6 mom.* är det maximala beloppet av brännoljestöd per koncern 400 000 euro på samma sätt som i fråga om bränslestöd. Beloppet ska anses vara tillräckligt och det höjs inte till 500 000 euro trots höjningen enligt kommissionens meddelande 2022/C 280/01. Om ett företag samtidigt har ansökt också om bränslestöd enligt denna lag, kan det sammanlagda beloppet av stöden per koncern inte överstiga detta maximibelopp. Maximibeloppet motsvarar maximibeloppet för bränslestöd.

7 Ikraftträdande

Det föreslås att lagen träder i kraft den 1 november 2022.

8 Förhållande till andra propositioner

8.1 Förhållande till budgetpropositionen

I den andra tilläggsbudgeten för 2022 anvisades det 75 miljoner euro i bränslestöd för företag inom transportsektorn, och med detta belopp täcks också brännoljestödet.

9 Förhållande till grundlagen samt lagstiftningsordning

Lagens tillämpningsområde – likabehandling

Eftersom den föreslagna lagändringen i enlighet med stödvillkoren gäller företag av varierande storlek, också mikroföretag, kan sambandet mellan ändringarna och en fysisk persons rättsliga ställning vara betydande. Det finns dock skäl att granska lagförslagets bestämmelser också med tanke på 6 § i grundlagen.

I grundlagsutskottets praxis har det ansetts möjligt att begränsa de grundläggande fri- och rättigheterna i vanlig lagstiftningsordning, om det finns godtagbara grunder för begränsning och begränsningarna är nödvändiga och proportionerliga, lagstadgade och noggrant avgränsade (till exempel GrUU 3/2013 rd, s. 3, GrUU 38/2013 rd, s. 4–5, GrUU 16/2013 rd, s. 2, GrUU 8/2013 rd, s. 3/I).

Temporärt brännoljestöd för företag ska kunna sökas av alla företag vars affärsverksamhet har påverkats av den plötsliga höjning av priset på brännolja som orsakats av krigsläget i Ukraina. Också stiftelser och föreningar som bedriver denna typ av affärsverksamhet omfattas av stödet. Begränsningen är motiverad med beaktande av arbetsmaskinsektorns centrala betydelse för det finländska näringslivet och samhället och dess insats vid upprätthållandet av försörjningsberedskapen.

Även om beräkningsformeln för stöd har utarbetats utifrån dieselkostnader, ska beräkningsformeln också anses vara tillämplig på brännolja, vars prisutveckling till väsentliga delar har varit densamma. Det är motiverat att användning av brännolja är en ersättningsgrund, eftersom brännolja i praktiken är nästan det enda bränsle som används i arbetsmaskiner och andra energiformer är marginella.

Stödet riktas till arbetsmaskinsektorn eftersom den bedöms ha en stor betydelse för upprätthållandet av samhällets funktioner liksom också för upprätthållandet av försörjningsberedskapen. Stödet gäller endast en relativt kort stödperiod eftersom företagen anses ha goda möjligheter att i genomsnitt inom en månad eller senast inom två månader överföra prishöjningen på sina kundpriser. Grunden för att föreskriva om stödet är riksdagens uttalande (RSv 83/2022 rd).

Definitionen av företag med avseende på reglerna om statligt stöd ändras inte. Om ett företag bedriver verksamhet i koncernform, avses med företaget hela koncernen.

Stödperioden föreslås vara 1.2–30.4.2022. Ansökan om stöd börjar i november 2022 och fortsätter till och med den 30 november 2022.

Åland

I propositionen föreslås det att temporärt bränslestöd för företag inom transportsektorn ska tillämpas på företag som är verksamma på Åland.

Skydd för personuppgifter

I regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om temporärt kostnadsstöd för företag (RP 91/2020 rd, 508/2020) behandlas frågor som gäller skyddet för personuppgifter i anslutning till kostnadsstödet. I bestämmelserna om bränslestöd föreslogs det inga ändringar i praxis i fråga om skyddet för personuppgifter, och sådana föreslås inte heller i fråga om brännoljestödet.

På de grunder som anges ovan kan lagförslaget behandlas i vanlig lagstiftningsordning.

Kläm

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs riksdagen följande lagförslag:

Lag

om ändring av lagen om temporärt bränslestöd för företag inom transportsektorn

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om temporärt bränslestöd för företag inom transportsektorn (763/2022) 1 § och
fogas till lagen en ny 3 a § som följer:

1 §

Tillämpningsområde

I denna lag föreskrivs det om partiellt ersättande av den höjning av bränslepriset som orsakats av krigsläget i Ukraina för företag som är verksamma i Finland och som idkar transport på landsväg genom att bevilja dem statligt stöd som Europeiska kommissionen efter särskild anmälan har godkänt som förenligt med den inre marknaden (*temporärt bränslestöd för transportföretag*) samt om brännoljestöd (*temporärt brännoljestöd för arbetsmaskinföretag*).

Lagen tillämpas inte på företagsverksamhet inom primär jordbruksproduktion, fiskerinäring eller vattenbruk eller på kredit- och finansieringsverksamhet.

På bränslestöd och brännoljestöd tillämpas dessutom statsunderstödslagen (688/2001). Bestämmelserna i 2 och 3 § i denna lag tillämpas inte på brännoljestöd.

3 a §

Temporärt brännoljestöd för arbetsmaskinföretag

Statskontoret kan på ansökan bevilja ett företag brännoljestöd för arbetsmaskinföretag, om inget av de hinder för beviljande av bränslestöd som anges i 4 § gäller företaget.

Med arbetsmaskiner avses maskiner som körs eller förflyttas och som inte är manuella. Arbetsmaskinerna ska inte omfattas av bränsleavgiftsskyldigheten enligt bränsleavgiftslagen (1280/2003).

Företaget ska i sin ansökan uppge kostnaderna, exklusive mervärdesskatt, för sådan lätt brännolja som det köpt och använt i arbetsmaskiner under stödperioden. Ersättningen är 5 procent av de mervärdesskattefria kostnaderna. Ersättningen gäller inte kostnader för användning av brännolja vid förflyttning av arbetsmaskiner på annat sätt än med traktorer eller kostnader för användning av brännolja för uppvärmning.

Företaget ska visa att det ägt eller innehaft arbetsmaskinerna under stödperioden och att brännolja använts i dem.

Stöd vars belopp understiger 250 euro betalas inte. Om det sammanlagda beloppet av brännoljestödet och det bränslestöd enligt 3 § som ett företag ansökt om samtidigt som det ansökt om brännoljestöd uppgår till minst 250 euro, betalas stöden emellertid.

Brännoljestödets maximibelopp per koncern är 400 000 euro. Om ett företag samtidigt har ansökt också om bränslestöd enligt denna lag, kan det sammanlagda beloppet av stöden per koncern inte överstiga detta maximibelopp.

Denna lag träder i kraft den 20 .

Helsingfors den 22 september 2022

Statsminister

Sanna Marin

Näringsminister Mika Lintilä

Lag

om ändring av lagen om temporärt bränslestöd för företag inom transportsektorn

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om temporärt bränslestöd för företag inom transportsektorn (763/2022) 1 § och
fogas till lagen en ny 3 a § som följer:

Gällande lydelse

1 §

Tillämpningsområde

I denna lag föreskrivs om partiellt ersättande av den höjning av bränslepriset som orsakats av krigsläget i Ukraina för företag som är verksamma i Finland och som idkar transport på landsväg genom att bevilja dem statligt stöd som Europeiska kommissionen efter särskild anmälan har godkänt som förenligt med den inre marknaden (*temporärt bränslestöd för transportföretag*).

På bränslestöd tillämpas dessutom statsunderstödslagen (688/2001).

Föreslagen lydelse

1 §

Tillämpningsområde

I denna lag föreskrivs det om partiellt ersättande av den höjning av bränslepriset som orsakats av krigsläget i Ukraina för företag som är verksamma i Finland och som idkar transport på landsväg genom att bevilja dem statligt stöd som Europeiska kommissionen efter särskild anmälan har godkänt som förenligt med den inre marknaden (*temporärt bränslestöd för transportföretag*) samt om **brännoljestöd (temporärt brännoljestöd för arbetsmaskinföretag)**.

Lagen tillämpas inte på företagsverksamhet inom primär jordbruksproduktion, fiskerinäring eller vattenbruk eller på kredit- och finansieringsverksamhet.

På bränslestöd och brännoljestöd tillämpas dessutom statsunderstödslagen (688/2001).
Bestämmelserna i 2 och 3 § i denna lag tillämpas inte på brännoljestöd.

3 a §

Temporärt brännoljestöd för arbetsmaskinföretag

Statskontoret kan på ansökan bevilja ett företag brännoljestöd för arbetsmaskinföretag, om inget av de hinder för beviljande av bränslestöd som anges i 4 § gäller företaget.

Med arbetsmaskiner avses maskiner som körs eller förflyttas och som inte är manuella.

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

Arbetsmaskinerna ska inte omfattas av bränsleavgiftsskyldigheten enligt bränsleavgiftslagen (1280/2003).

Företaget ska i sin ansökan uppge kostnaderna, exklusive mervärdesskatt, för sådan lätt brännolja som det köpt och använt i arbetsmaskiner under stödperioden. Ersättningen är 5 procent av de mervärdesskattefria kostnaderna. Ersättningen gäller inte kostnader för användning av brännolja vid förflyttning av arbetsmaskiner på annat sätt än med traktorer eller kostnader för användning av brännolja för uppvärmning.

Företaget ska visa att det ägt eller innehaft arbetsmaskinerna under stödperioden och att brännolja använts i dem.

Stöd vars belopp understiger 250 euro betalas inte. Om det sammanlagda beloppet av brännoljestödet och det bränslestöd enligt 3 § som ett företag ansökt om samtidigt som det ansökt om brännoljestöd uppgår till minst 250 euro, betalas stöden emellertid.

Brännoljestödets maximibelopp per koncern är 400 000 euro. Om ett företag samtidigt har ansökt också om bränslestöd enligt denna lag, kan det sammanlagda beloppet av stöden per koncern inte överstiga detta maximibelopp.

Denna lag träder i kraft den 20 .